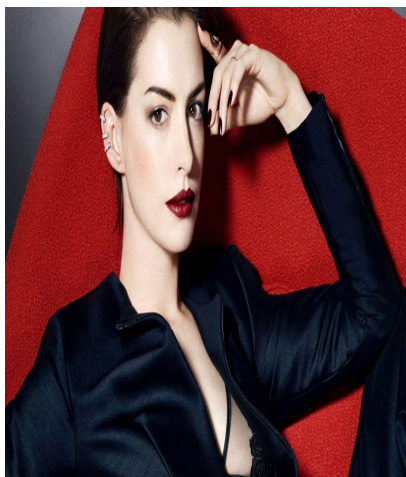

Πανεπιστημιακό άσυλο - Μια παγκόσμια ελληνική πρωτοτυπία, θεσμοθετημένης ασυδοσίας

Η λέξη άσυλο, προκύπτει από το στερητικό «α» και την λέξη «σύλη», που σημαίνει αφαίρεση, απογύμνωμα, λεηλάτηση. Σημαίνει δηλαδή, κάτι το ιερό, ασφαλές κι απαραβίαστο.

Σήμερα υπάρχουν διάφορα ήδη ασύλων, όπως πολιτικό, κατοικίας κ.α.

Στο συγκεκριμένο θέμα, θα ασχοληθούμε με το ακαδημαϊκό (πανεπιστημιακό) άσυλο, αφού κάνουμε πρώτα μια αναδρομή στο παρελθόν, έτσι ώστε να γνωρίσουμε την αρχική του σημασία κι εφαρμογή.

Άσυλο, ικέτης και ικετηρία

Κατά την αρχαιότητα, άσυλο αποτελούσαν οι ναοί και οι βωμοί, δηλαδή χώρο απαραβίαστο και ιερό, προστατευμένο απ' τους Θεούς.

Ήταν ένας θεσμός εθιμικού δικαίου, ευρύτατα διαδεδομένος στον αρχαίο κόσμο, ένας θεσμός που σε ελάχιστες μόνο περιπτώσεις αγνοήθηκε.

Εκεί προσέφευγε για να προστατευτεί ο «ικέτης». Ο «ικέτης», βεβαρημένος συνήθως με το φοβερό αδίκημα της ανθρωποκτονίας, προσέφευγε στα ιερά των θεών, γνωρίζοντας ότι εκεί δεν μπορεί κανείς να τον πειράξει, κρατώντας την «ικετηρία», ένα κλαδί ελιάς πάνω στο οποίο είχε τυλίξει μαλλί προβάτου, συνήθως λευκό. Άφηνε τον κλάδο ελιάς, την ικετηρία, πάνω στο βωμό και περίμενε εκεί για να αποφύγει την οργή των συγγενών του δολοφονημένου, οι οποίοι τον καταδίωκαν. Το κλαδί της ελιάς παρέμενε πάνω στο βωμό όσο εκκρεμούσε η αίτηση για ικεσία. Όταν ο άρχων της πόλης αποδεχόταν την αίτηση ικεσίας ο ικέτης έπαιρνε από το βωμό τον κλάδο της ελιάς και έφευγε, περιμένοντας συνήθως να εκδικαστεί η υπόθεσή του από κάποιο δικαστήριο.

Προστάτης των ικετών ήταν ο ίδιος ο Δίας, ο οποίος γι. αυτό το λόγο ονομαζόταν Ικέσιος και Καθάριος.

Το Κυλώνειο Άγος

Με το όνομα Κυλώνειον Άγος έμεινε γνωστή στην ιστορία μια σειρά από δεινοπαθήματα και θεομηνίες που έπληξαν την αρχαία Αθήνα και που αποδόθηκαν στην οργή των θεών για τη σφαγή των οπαδών του Κύλωνα που συνέβη κάτω από τις ακόλουθες συνθήκες:

Μετά την εφαρμογή της Δρακόντειας νομοθεσίας μεγάλη μερίδα της Αθηναϊκής κοινωνίας ήταν έντονα δυσαρεστημένη λόγω της αυστηρότητας των νόμων. Τότε ο Κύλων που ανήκε στη τάξη των ευγενών, είχε αναδειχθεί ολυμπιονίκης και ήταν γαμπρός του Τυράννου των Μεγάρων Θεαγένη επεχείρησε να δώσει τέλος. Είχε μάλιστα πάρει και χρησμό από το Μαντείο των Δελφών που έλεγε: «εν του Διός τη μεγίστη εορτή καταλαβείν την Αθηναίων ακρόπολιν» (Θουκ. Α' 126, 4). Θεώρησε ότι η μεγαλύτερη γιορτή του Δία ήταν τα Ολύμπια (κατά πάσα πιθανότητα όμως το Μαντείο αναφερόταν στα Διάσια). Κατά την διάρκεια της εορτής των Ολυμπίων επιτρεπόταν στους ολυμπιονίκες στην επέτειο της νίκης τους να πηγαίνουν με συγγενείς και φίλους και να κάνουν θυσίες σε διάφορα ιερά της πόλης. Εκμεταλλευόμενος τη συνήθεια αυτή αλλά και τη δυσαρέσκεια εκείνη των Αθηναίων, μαζί με τον αδελφό του και τους οπαδούς του κατέλαβε την Ακρόπολη το 620 π.Χ., (κατ' άλλους το 612 π.Χ.). Δεν επέτυχε όμως την ολοκλήρωση του σκοπού του γιατί ο τότε επώνυμος άρχων της Αθήνας ο Μεγακλής, που ανήκε στην ισχυρή οικογένεια των Αλκμαιωνιδών, αντέδρασε δραστήρια και πολιορκώντας την Ακρόπολη ανάγκασε τον μεν Κύλωνα και τον αδελφό του να διαφύγουν στα Μέγαρα, τους δε οπαδούς του να καταφύγουν ικέτες στον βωμό της Πολιάδος Αθηνάς. Τότε όσοι κατέφευγαν στους βωμούς θεωρούνταν προστατευόμενοι των θεών και συνεπώς ήταν απαραβίαστοι.

Οι οπαδοί όμως του Μεγακλή, ενώ τους υποσχέθηκαν πως αν βγουν από το ιερό δεν θα τους πείραζαν, παραβαίνοντας το πανελλήνιο εκείνο ιερό έθιμο, τους φόνευσαν προ του ιερού των Ευμενίδων, τη στιγμή που κατέρχονταν από την Ακρόπολη κρατώντας κατά την παράδοση ταινίες των οποίων η άλλη άκρη ήταν δεμένη στο βωμό, αφού προηγουμένως έκοψαν αυτές τις ταινίες, θεωρώντας έτσι ότι δεν τυγχάνουν πλέον της θείας προστασίας.

Το έγκλημα αυτό των ικετών προκάλεσε τη φρίκη των Αθηναίων και τη γενική κατακραυγή και εκτός της Αθήνας, και οι δε Αλκμαιονίδες θεωρήθηκαν «εναγείς

και αλιτήριοι της Θεάς», ενώ αντίθετα οι συμπάθειες στράφηκαν προς τον Κύλωνα. Του γεγονότος αυτού επακολούθησε σειρά στάσεων και ταραχών μέχρι το 597 π.Χ. που ανέλαβε ο Σόλων να συμβιβάσει τα αντιμαχόμενα μέρη παρακαλώντας τους «εναγείς» να υποβληθούν οικειοθελώς στη κρίση τριακοσιομελούς δικαστηρίου που θα αποφασίσει σχετικά. Οι Αλκμαιονίδες προ αυτής της κατακραυγής δέχτηκαν και το δικαστήριο εκείνο με κατηγορο τον Μύρωνα τον Φλυέα τους καταδίκασε σε εξορία. Αποφάσισε μάλιστα να εκταφούν όσοι εν τω μεταξύ είχαν πεθάνει και να θαφτούν έξω από τη πόλη.

Αν και εκτελέστηκε η απόφαση εκείνη, το άγος εξακολουθούσε να υφίσταται και φοβερή ασθένεια, λοιμός, έπληξε την Αθήνα, με πολλούς θανάτους, τον οποίο οι πολίτες θεώρησαν ως θεία δίκη για το έγκλημα.

Τότε λέγεται πως πάνω από τη πόλη εμφανίσθηκαν να πλανώνται ψυχές νεκρών (φαντάσματα) και ένας δεισιδαίμονας φόβος κατέλαβε τους Αθηναίους. Την ίδια περίοδο ο Κύλωνας ξεσήκωσε τους Μεγαρείς εναντίον των Αθηναίων και κατάφεραν να καταλάβουν την Σαλαμίνα προκαλώντας καταστροφές και στην υπόλοιπη Αττική. Μετά απ' αυτά ρωτήθηκε το Μαντείο των Δελφών το οποίο και έδωσε εντολή να γίνει πλήρης καθαρισμός υπό τις οδηγίες του τότε φιλόσοφου αλλά και ιερέα Επιμενίδα που έμενε όμως στη Φαιστό στη Κρήτη. Τότε στάλθηκε στη Κρήτη εσπευσμένα ο Αθηναίος Νικίας ο Νικηράτου, με ιερό πλοίο, πιθανώς τη Πάραλο ο οποίος προσκάλεσε τον Επιμενίδα στην Αθήνα πράγμα που δέχθηκε και τον ακολούθησε. Σημειώνεται πως μόλις ο Επιμενίδης έφθασε στο λιμένα Μουνιχίας, και αντίκρισε τον λόφο της Μουνιχίας προφήτεψε τον πραγματικό κίνδυνο της Αθήνας.

Ο Επιμενίδης φθάνοντας στην αρχαία Αθήνα και βλέποντας τον χώρο έδωσε αμέσως εντολή να συγκεντρώσουν πάνω στον Άρειο Πάγο μαύρα και λευκά πρόβατα τα οποία στη συνέχεια άφησαν ελεύθερα διατάζοντας να τα παρακολουθούν και όπου σταματήσει καθένα εξ αυτών εκεί να ιδρύεται (στήνεται) βωμός και να θυσιάζεται. Μετά την εκτέλεση των οδηγιών αυτών του Επιμενίδα οι θεοί μαλάκωσαν και το άγος εξέλιπε. Οι Αθηναίοι τίμησαν ιδιαίτερα τον Επιμενίδα προσφέροντάς του μεγάλες αμοιβές και δώρα πλην όμως εκείνος αρκέσθηκε μόνο σ' ένα κλώνο ελαίας.

Ακαδημαϊκό άσυλο

Το ακαδημαϊκό άσυλο, το οποίο αφορά κατά κύριον λόγο το απαραβίαστο των χώρων των Πανεπιστημίων, προστατεύεται με νόμο στην Ελλάδα, βάσει των

ακόλουθων διατάξεων:

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΑΣΥΛΟ

Άρθρο 3 του Νόμου 1549/2007 (ΦΕΚ Α 69/20.03.2007)

1. Στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα κατοχυρώνεται η ακαδημαϊκή ελευθερία στην έρευνα και διδασκαλία, καθώς και η ελεύθερη έκφραση και διακίνηση των ιδεών.
2. Δεν επιτρέπεται η επιβολή ορισμένων μόνον επιστημονικών απόψεων και ιδεών και η διεξαγωγή απόρρητης έρευνας.
3. Το ακαδημαϊκό άσυλο αναγνωρίζεται για την κατοχύρωση των ακαδημαϊκών ελευθεριών και για την προστασία του δικαιώματος στη γνώση, τη μάθηση και την εργασία όλων ανεξαιρέτως των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας των Α.Ε.Ι. και των εργαζομένων σε αυτά, έναντι οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει.
4. Το ακαδημαϊκό άσυλο καλύπτει όλους τους χώρους του Α.Ε.Ι. στους οποίους γίνεται εκπαίδευση και έρευνα. Οι χώροι αυτοί καθορίζονται με απόφαση και ευθύνη της Συγκλήτου για τα Πανεπιστήμια και της Συνέλευσης για τα Τ.Ε.Ι.. Δεν επιτρέπεται η επέμβαση δημόσιας δύναμης στους παραπάνω χώρους, παρά μόνο κατόπιν πρόσκλησης ή άδειας του αρμόδιου οργάνου του Ιδρύματος και με την παρουσία εκπροσώπου της δικαστικής αρχής.
5. Αρμόδιο όργανο για την πρόσκληση ή άδεια της προηγούμενης παραγράφου, είναι το Πρυτανικό Συμβούλιο για τα Πανεπιστήμια και το Συμβούλιο για τα Τ.Ε.Ι., με δικαίωμα ψήφου όλων των μελών τους. Τα όργανα αυτά συνέρχονται αμέσως, αυτεπαγγέλτως, ή μετά από καταγγελία. Το αρμόδιο όργανο αποφασίζει κατά πλειοψηφία, τηρουμένων των διατάξεων του Εσωτερικού Κανονισμού του οικείου ιδρύματος και του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.
6. Επέμβαση δημόσιας δύναμης χωρίς την άδεια του αρμοδίου οργάνου του Α.Ε.Ι. επιτρέπεται μόνον εφ' όσον διαπράττονται αυτόφωρα κακουργήματα ή αυτόφωρα εγκλήματα κατά της ζωής.
7. Οι παραβάτες των διατάξεων του άρθρου αυτού για το ακαδημαϊκό άσυλο τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών μετά από έγκληση του αρμόδιου οργάνου της παραγράφου 5 του άρθρου αυτού ή της Συγκλήτου για τα Πανεπιστήμια και της Συνέλευσης για τα Τ.Ε.Ι..
8. Το άρθρο 2 του ν. 1268/1982 και τα άρθρα 2 και 7 του ν. 1404/1983 (ΦΕΚ

173 Α') καταργούνται.

9. Σε Α.Ε.Ι. που διοικούνται από Διοικούσα Επιτροπή, αυτή αποτελεί το αρμόδιο όργανο της παραγράφου 5 του άρθρου αυτού.

Μέχρι την στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, τρεις περιπτώσεις άρσης του πανεπιστημιακού ασύλου έχουν συμβεί. Στην περίοδο της μεταπολίτευσης τρεις φορές δόθηκε άδεια στις αστυνομικές δυνάμεις να εισέλθουν στον χώρο του ασύλου.

- Η πρώτη φορά που δόθηκε άδεια για επέμβαση δημόσιας δύναμης ήταν το 1985 στην κατάληψη του Χημείου Αθηνών. Την απόφαση έλαβε η Επιτροπή Ασύλου επί πρυτανείας του κ. Μιχάλη Σταθόπουλου.

- Το 1995 λόγω επεισοδίων στο ιστορικό κτίριο του ΕΜΠ, επί πρυτανείας Νίκου Μαρκάτου, δόθηκε για δεύτερη φορά στην ιστορία του θεσμού του πανεπιστημιακού ασύλου άδεια επέμβασης. Ακολούθησαν μαζικές συλλήψεις και εκτεταμένες καταστροφές εντός του Ιδρύματος και στους γύρω δρόμους.

- Το 2002 στην Κρήτη οργανώθηκε η άτυπη σύνοδος των υπουργών Εθνικής Αμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ελικόπτερο της Αστυνομίας, το οποίο διενεργούσε περιπολία στο πλαίσιο των μέτρων ασφαλείας για τη σύνοδο, εντόπισε χασισοφυτεία σε δασώδη έκταση στο Ρέθυμνο, ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Δόθηκε άμεσα από τις αρχές του Ιδρύματος άδεια προκειμένου άνδρες της Ασφάλειας να εισέλθουν στον χώρο και να ξεριζώσουν τα 620 δενδρύλλια, ύψους έως και 2,20 μέτρων...

Το πανεπιστημιακό άσυλο στο εξωτερικό

Στο εξωτερικό, η παγκόσμια ελληνική πρωτοτυπία είναι άγνωστη και η προστασία του πανεπιστημίου, ανθρώπων και υλικοτεχνικής υποδομής εξασφαλίζεται από ειδικό προσωπικό του πανεπιστημίου ή από αρμόδιες αρχές.

Θα πρέπει να τονισθεί ότι στο εξωτερικό οι αρχές των πανεπιστημίων εστιάζουν στη φύλαξη των ιδρυμάτων, αφού θεωρείται «εκ των ων ουκ άνευ» η προστασία της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών εντός των ιδρυμάτων. Έτσι, δεν υπάρχει περίπτωση να δημιουργηθούν έκτροπα εντός των πανεπιστημιακών χώρων και να μην παρέμβει η αστυνομική δύναμη. Και αυτό διότι δεν συνδέεται η ελεύθερη διακίνηση ιδεών με την ανεξέλεγκτη και καταχρηστική λειτουργία των πανεπιστημιακών χώρων.

Στην Ελλάδα το πανεπιστημιακό άσυλο είναι σχεδόν ταυτισμένο με τη νομοθετική ρύθμιση που αποκλείει ή δυσχεραίνει την επέμβαση της αστυνομίας σε πανεπιστημιακούς χώρους. Στην Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες έχει διαφορετική έννοια. Εκεί δεν σημαίνει ότι ο πανεπιστημιακός χώρος είναι ένα άβατο για τα όργανα της τάξεως, αλλά ότι διασφαλίζεται η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελεύθερη διακίνηση ιδεών.

Ενδεικτικά, στα πανεπιστήμια των ΗΠΑ υπάρχει φύλαξη από υπαλλήλους, ενώ στα μεγάλα campus φοιτητές του ιδρύματος εργάζονται ως ωρομίσθιοι με αρμοδιότητα να «σαρώνουν» τον χώρο λειτουργώντας ως «πρώτο μάτι» για τυχόν εγκληματικές ενέργειες. Κατόπιν, τον λόγο έχουν οι αρχές του ιδρύματος και η αστυνομία.

Δεν είναι τυχαίο ότι ο διευθυντής του London School of Economics Χάουαρντ Ντέιβις δυσκολεύθηκε να κατανοήσει την ερώτηση (για το άσυλο και το δωρεάν μοναδικό σύγγραμμα) που του ετέθη από Έλληνα δημοσιογράφο. «Δεν υπάρχει κανένας παρόμοιος νόμος στην Βρετανία. Η αστυνομία μπορεί να μπει στο χώρο του πανεπιστημίου όπως και οπουδήποτε αλλού. Δεν υπάρχει καν συζήτηση ή διαφωνία για αυτό το ζήτημα».

Η τήρηση της έννομης τάξης θεωρείται αυτονόητη. Οι ταραχές που ξέσπασαν στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα στα τέλη της δεκαετίας του '60 ήταν η αφορμή να τεθούν σε εφαρμογή αυστηρότεροι κανόνες ασφάλειας.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες δημιουργήθηκαν ειδικές υπηρεσίες ασφαλείας ενώ τα μεγάλα πανεπιστήμια έχουν ακόμη και δικά τους αστυνομικά τμήματα. Τα κρούσματα βίας - με αποκορύφωμα το μακελειό στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια το 2007 -στο οποίο 32 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους από επίθεση ενόπλου - συγκλόνισαν την κοινή γνώμη. Η συντριπτική πλειοψηφία των δημόσιων πανεπιστημίων περιφρουρείται πλέον από ένοπλους αστυνομικούς.

Ανάλογα αυστηρά συστήματα φύλαξης των χώρων εφαρμόζονται σε όλα τα πανεπιστήμια της Δυτικής Ευρώπης. Μάλιστα, υπάρχουν περιπτώσεις πανεπιστημίων, η φύλαξη των οποίων ανατίθεται σε ιδιωτικές εταιρείες με σχετικό αντικείμενο. «Δεν υπάρχει περίπτωση να γίνει φασαρία μέσα στο πανεπιστήμιο και να μην παρέμβουν οι φύλακες. Και αυτό διότι γίνεται διάκριση ανάμεσα στην παρουσία του φύλακα με αρμοδιότητα την προστασία της περιουσίας του ιδρύματος και στην ελεύθερη διακίνηση ιδεών και λόγου»

σχολίασε σε συνέντευξη στην εφημερίδα «Καθημερινή», πανεπιστημιακός με σπουδές στη Γαλλία, μια χώρα ιδιαίτερα ευαίσθητη σε τέτοια θέματα.

Στη Γαλλία αρκεί μια απλή έκκληση της πρυτανείας για να επέμβει η αστυνομία. Το πιο πρόσφατο παράδειγμα τον Μάρτιο του 2006 όταν η αστυνομία χρησιμοποιώντας δακρυγόνα εισέβαλε στο ιστορικό πανεπιστήμιο της Σορβόνης για να τερματίσει βιαίως την κατάληψη φοιτητών που διαμαρτύρονταν για τις μεταρρυθμίσεις που προωθούσε η κυβέρνηση.

Παρόμοια είναι η κατάσταση στη Γερμανία. Ισχύει ο βασικός κανόνας ότι η αστυνομία έχει δικαίωμα κάθε φορά που αυτή το κρίνει αναγκαίο να αστυνομεύει και να επεμβαίνει στους χώρους του πανεπιστημίου.

Το σημερινό νόημα του πανεπιστημιακού ασύλου - Γνώμες

Χρυσάνθος Λαζαρίδης - Γ.Γ. Δικτύου 21

Αλήθεια, τι ακριβώς είναι το «Πανεπιστημιακό άσυλο»;

Ένα «κατάλοιπο παρωχημένης εποχής», που δεν στέκει πολιτικά, δεν στέκει λογικά, δεν εξυπηρετεί τίποτε, δεν υπάρχει πουθενά στον κόσμο, που αποτελεί εστία παρανομίας και παράγοντα ανωμαλίας. Όλοι το γνωρίζουν, κι όμως, ουδείς τολμά να το

αγγίξει - είναι θρησκευτικό «ταμπού», μέτρο υπανάπτυξης της κοινωνίας μας, μέτρο παραλυσίας της δημοκρατίας μας, μέτρο αναπηρίας της πολιτικής μας ελίτ.

* Δεν στέκει πολιτικά, διότι θεσπίστηκε σε εποχές αυταρχισμού, όταν υπήρχε ποινικοποίηση απόψεων μέσα στην κοινωνία. Κι έτσι τα Πανεπιστήμια είχαν ανάγκη ένα χώρο ευρύτερης ανοχής στην έκφραση απόψεων. Σήμερα, που καθένας μπορεί να υποστηρίξει ό,τι θέλει, όπου θέλει, τι νόημα έχει το «άσυλο»;

* Ούτε λογικά στέκει: Δεν περιφρουρεί χώρο ελευθερίας ιδεών από την αστυνόμευση της σκέψης. Δημιουργεί μια νησίδα μέσα στην πόλη, όπου καταλύεται κάθε αστυνόμευση. Κι όπου απουσιάζει η αστυνόμευση δεν ανθεί η Ελευθερία ούτε η Δημοκρατία - ανθεί η παρανομία.

* Το άσυλο είναι πλέον χώρος παρανομίας: Προωθείται η πρέζα, ενδημούν οι βανδαλισμοί, δρουν ελεύθερα συμμορίες εκβιαστών που εισπράττουν «προστασία» για να ΜΗΝ καίνε γειτονικά μαγαζιά, μετά από κάθε πάρτι στους πανεπιστημιακούς περιβόλους. Ρωτήστε τους καταστηματάρχες (όσους έχουν απομείνει) στην Στουρνάρα, στην Πατησίων, στην Πειραιώς...

* Πόσο «ιερό» είναι το άσυλο, όταν αποτελεί χώρο ασυλίας, για ομάδες που βανδαλίζουν τις περιουσίες περιοίκων; Εκατοντάδες καταστηματάρχες - μικροί και μεσαίοι - έχουν δει, όλα αυτά τα χρόνια, τις περιουσίες τους να καταστρέφονται ξανά και ξανά και ξανά. Ποιος θα τους εκπροσωπήσει; Τα δικαιώματά τους ποιος θα τα προστατέψει; Η δημοκρατία μας προφανώς δεν τους «χωράει»...

Τους βανδάλους, που παριστάνουν τα «επαναστατημένα παιδιά», τους σέβονται, συνομιλούν μαζί τους, ενίοτε τους «μαλώνουν» με τρυφερότητα - αλλά ποτέ δεν τους τιμωρούν. Αντίθετα, τα ανυποψίαστα θύματα τους, όσους είδαν τόσες φορές τους κόπους μιας ζωής να καταστρέφονται, ουδείς τους συμπαραστάθηκε, ουδείς τους υποστήριξε, ουδείς τους προστάτεψε. Η δημοκρατία μας «ανταμείβει» όσους φοράνε μάσκες, κρατάνε λοστούς και πετάνε μολότοφ. Αντίθετα, τιμωρεί όσους πασχίζουν με ένα μαγαζί ή ένα περίπτερο να βγάλουν μεροκάματο. Αυτό είναι το «άσυλο» σήμερα: Σύμβολο ηρωοποίησης του περιθωρίου και συντριβής της μεσαίας τάξης. Το άσυλο συμβολίζει τον εξανδραποδισμό του μεσαίου χώρου της κοινωνίας από την αχαλίνωτη ακρότητα...

* Το πανεπιστημιακό άσυλο απειλεί την ίδια την πανεπιστημιακή κοινότητα - δεν την προστατεύει. Όταν η Σύγκλητος αναγκάζεται να συνεδριάσει εκτός περιβόλου του Πολυτεχνείου, διότι οι έγκλειστοι αναρχικοί της απαγορεύουν την είσοδο - το άσυλο έχει καταλυθεί. Όταν καίνε έργα Τέχνης, όταν καταστρέφουν τερματικά υπολογιστών με διδακτορικές διατριβές και ερευνητικές προσπάθειες ετών, και συζητάμε ακόμα για «άσυλο», πάει να πει ότι είμαστε ανυπόφορα ανόητοι και αθεράπευτα άρρωστοι ως κοινωνία...

Θέλετε να αναβαθμίσετε τα Πανεπιστήμια, θέλετε να μετακαλέσετε σοβαρούς καθηγητές από τη Διασπορά, θέλετε να προάγετε την έρευνα, θέλετε να κρατήσετε αξιόλογους φοιτητές από την «απορρόφηση εγκεφάλων» στο εξωτερικό, θέλετε να αξιοποιήσετε το μεγαλύτερο κεφάλαιο του τόπου - το πνευματικό - ξέρετε από πού να ξεκινήσετε: Καταργήστε το άσυλο. Άλλωστε, τέτοιο έκτρωμα δεν υπάρχει πουθενά στον κόσμο...

Γκρεμίστε τα είδωλα μιας παρωχημένης εποχής, σαρώστε τα κυκλώματα που τα υποστηρίζουν από ιδιοτέλεια ή τα ανέχονται από φόβο. Ακραίοι δεν είναι όσοι θέλουν να εξυγιανθεί ο χώρος της Παιδείας, αλλά όσοι υποστηρίζουν τους κουκουλοφόρους με τους λοστούς, όσοι υπερασπίζονται τους βανδάλους με τις μολότοφ.

Αν η Κυβέρνηση θέλει να εκπροσωπήσει τις Ελληνες, πρέπει να απελευθερώσει την κοινωνία από την τρομοκρατία των συμμοριών, από την αυθαιρεσία των ακραίων, από τη θεσμοθετημένη ασυλία του βανδαλισμού και της απρόκλητης επιθετικότητας. Η κοινωνία είναι έτοιμη να συσπειρωθεί γύρω από τη Κυβέρνηση, αν η ίδια τολμήσει ό,τι δεν τόλμησαν οι προηγούμενες κυβερνήσεις.

Η ευκαιρία είναι ανεπανάληπτη: Καταργήστε το άσυλο - εδώ και τώρα!

Δημήτρης Τσάτσος - Συνταγματολόγος

Κατάληψη από μέρους των φοιτητών σημαίνει παραβίαση του πανεπιστημιακού ασύλου.

Το πανεπιστημιακό άσυλο, δεν προστατεύει μόνο την ακαδημαϊκή ελευθερία διδασκαλίας, του διδάσκειν και του διδάσκεσθαι, απλά έναντι κρατικών παρεμβάσεων αλλά έναντι πάσης παρεμβάσεως.

Σήμερα το άσυλο παραβιάζεται κατά κύριο λόγο από τις εισερχόμενες μειοψηφίες φοιτητών.

Ευάγγελος Βενιζέλος - Συνταγματολόγος, Βουλευτής ΠΑΣΟΚ

Είναι φαινόμενα παρακμής (σ.σ.: εννοεί τα επεισόδια), σήψης, απαράδεκτα φαινόμενα, που βλάπτουν βαθιά το δημόσιο πανεπιστήμιο. Ψεύδονται όσοι ισχυρίζονται, ότι αγωνίζονται για το δημόσιο πανεπιστήμιο και οργανώνουν τέτοια γεγονότα βίας.

Η άσκηση βίας είναι το πρώτο πρόβλημα του ελληνικού πανεπιστημίου. Το άσυλο καταλύεται εσωτερικά. Πρέπει να κατασταλούν τα φαινόμενα ενδοπανεπιστημιακής βίας, να λειτουργήσει η ακαδημαϊκή ελευθερία, να λειτουργήσουν οι κανόνες μιας δημοκρατικής ακαδημαϊκής κοινότητας.

Αντώνης Μανιτάκης - Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου

Η έννοια του πανεπιστημιακού ασύλου άρχισε να αποκτά βαρύνουσα πολιτική και θεσμική σημασία την περίοδο της «διευθυνόμενης» δημοκρατίας της μετεμφυλιακής εποχής, όταν το πανεπιστήμιο άρχισε να αναδεικνύεται σε πεδίο προνομιακό διεκδίκησης της πολιτικής ελευθερίας, καθώς και της ισότητας στην

παιδεία και τη μόρφωση. Το φοιτητικό κίνημα της προδικτατορικής περιόδου είχε μετατρέψει το πανεπιστήμιο σε πολιτικό προμαχώνα της ελεύθερης διακίνησης και πάλης των ιδεών και το πανεπιστημιακό άσυλο σε ασπίδα απέναντι στην αστυνόμευση της πανεπιστημιακής ζωής.

Η πολιτική αυτή παρακαταθήκη της προδικτατορικής περιόδου μεταλαμπαδεύτηκε στη δικτατορική περίοδο και ενσταλάχθηκε στις συνειδήσεις των φοιτητών ως κτήμα και απόκτημα και άρρητη αξία του συνταγματικού μας πολιτισμού. Με την εξέγερση του Πολυτεχνείου το 1973, το πανεπιστημιακό άσυλο καταξιώνεται ιστορικά και πολιτισμικά και γίνεται σύμβολο της μαζικής αντίστασης κατά της δικτατορίας και του κρατικού αυταρχισμού. Καταγράφεται έτσι στο πολιτικό μας υποσυνείδητο ως ένας χώρος ιερός και απαραβίαστος, στον οποίο η κρατική εξουσία δεν δικαιούται να εισβάλλει αυθαίρετα, χωρίς άδεια των αρμόδιων πανεπιστημιακών αρχών.

Η προστασία του πανεπιστημιακού ασύλου δεν αποτελεί η ίδια αυτοσκοπό αλλά μέσο που εγγυάται την ελευθερία της έρευνας και της διδασκαλίας, καθώς και την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, χάριν των οποίων και υπάρχει.

Φορείς του δικαιώματος του πανεπιστημιακού ασύλου είναι όλοι οι φορείς της πανεπιστημιακής κοινότητας, πανεπιστημιακοί δάσκαλοι και φοιτητές και μόνον αυτοί, οι οποίοι και δικαιούνται να αξιώνουν την προστασία και τον σεβασμό του από οποιονδήποτε το παραβιάζει ή κωλύει την απόλαυσή του.

Σήμερα το άσυλο δεν εγγυάται μόνον έναν υλικό χώρο κτισμάτων και τεχνολογικών εγκαταστάσεων, αλλά και μία άυλη ή συμβολική σφαίρα ελεύθερης πνευματικής και ερευνητικής ή διδακτικής δραστηριότητας και επικοινωνίας, χωρίς σύνορα και αποκλεισμούς, στην οποία προάγεται και μεταδίδεται ελεύθερα η γνώση και διακινούνται οι ιδέες. Η επιστημονική αναζήτηση στη σφαίρα αυτή γίνεται ή πρέπει να γίνεται, χωρίς διοικητικούς καταναγκασμούς, πολιτικές εξαρτήσεις ή ιδιωτικές κερδοσκοπικές προσδοκίες.

Το πανεπιστήμιο έχει και σήμερα ανάγκη από το πανεπιστημιακό άσυλο, όχι για να κλειστεί στον εαυτό του και να αποκοπεί από την κοινωνία, ούτε για να αποσυνδεθεί από την παραγωγή, με την οποία πρέπει να διατηρεί στενούς δεσμούς, αλλά για να συνδεθεί με την κοινωνία και την παραγωγή από θέση ισχύος και ανεξαρτησίας, έτσι ώστε να μπορεί το ίδιο να καθορίζει τους όρους της έρευνας και προαγωγής της επιστήμης. Έχει ανάγκη από το άσυλο, όπως έχει ανάγκη και από την αυτοδιοίκηση και την οικονομική του αυτοτέλεια, όχι για να

προασπίσει τα ανύπαρκτα προνόμια των πανεπιστημιακών δασκάλων του, αλλά για να μπορεί να βρει καταφύγιο η ελεύθερη, χωρίς καταναγκασμούς ή εξαρτήσεις, επιστημονική αναζήτηση, η ανεξαρτησία της γνώμης και της σκέψης, η ελεύθερη παραγωγή και μετάδοση της γνώσης.

Όσοι σήμερα παραβιάζουν, καταπατούν, περιφρονούν, χλευάζουν ή ευτελίζουν το πανεπιστημιακό άσυλο, πλήττουν εσκεμμένα ή αθέλητα θεμελιώδεις αξίες της δημοκρατικής και φιλελεύθερης συνταγματικής μας παράδοσης.

Είναι δύσκολη και πολύπλοκη υπόθεση στην εποχή μας η προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, διότι δεν απαιτεί μόνον ανδρεία ή μόνον αρετή, χρειάζεται υψηλό φρόνημα και πολλή φρόνηση.

Απόστολος Λακασάς - Δημοσιογράφος, Καθημερινή

Χρήστες ναρκωτικών κάνουν και διακίνηση εντός πανεπιστημιακών σχολών για να εξασφαλίσουν τη δόση τους, νεαροί πετούν από την αυλή του ιδρύματος βόμβες μολότοφ στους αστυνομικούς που βρίσκονται στον δρόμο, διαμαρτυρόμενοι πολίτες υπερασπιζόμενοι δικαιώματα, που καταγγέλλουν ότι παραβιάζονται, κάνουν κατάληψη στην πρυτανεία - όταν φεύγουν όμως, λείπουν ηλεκτρονικοί υπολογιστές, βιβλία, σκάνερ και άλλο υλικό...

Ποιο το κοινό των παραπάνω ατόμων και δράσεων μέσα στα ΑΕΙ; Σίγουρα -γι' αυτό και το παράδοξο- το κοινό τους σημείο είναι πώς ό,τι και εάν κάνουν εντός του ιδρύματος όλοι (και όλα...) προστατεύονται από το πανεπιστημιακό άσυλο! Δηλαδή, προστατεύονται από την έννοια του ασύλου, μια έννοια που έχει βαριά τραυματιστεί, και με όχημα την οποία, έχουν γίνει πάμπολλες ασχήμιες αλλά και έκνομες ενέργειες. Πιο νωπό συμβάν αυτό της 2ας Νοεμβρίου, όταν ύστερα από πορεία και επεισόδια μεταξύ αστυνομίας - διαδηλωτών, νεαροί εισέβαλαν στην πρυτανεία του Πανεπιστημίου Αθηνών και έπειτα από ώρες αποχώρησαν αφού προηγουμένως κατέστρεψαν ό,τι βρήκαν μπροστά τους.

Ο νέος νόμος-πλαίσιο του 2007 για την τριτοβάθμια εκπαίδευση προσδιόρισε τους χώρους που καλύπτει το άσυλο και απλούστευσε τις προϋποθέσεις άρσης του. Αναφέρει ότι «το ακαδημαϊκό άσυλο καλύπτει όλους τους χώρους του ΑΕΙ στους οποίους γίνεται εκπαίδευση και έρευνα. Οι χώροι αυτοί καθορίζονται με απόφαση και ευθύνη της Συγκλήτου. Δεν επιτρέπεται η επέμβαση δημόσιας δύναμης στους παραπάνω χώρους, παρά μόνο κατόπιν αδείας από το Πρυτανικό Συμβούλιο και με την παρουσία εκπροσώπου της δικαστικής αρχής». Τονίζει, επίσης, ότι «επέμβαση δημόσιας δύναμης χωρίς την άδεια του αρμοδίου οργάνου του ΑΕΙ επιτρέπεται

μόνον εφόσον διαπράττονται αυτόφωρα κακουργήματα ή αυτόφωρα εγκλήματα κατά της ζωής». Όμως, οκτώ μήνες μετά την έναρξη ισχύος του νόμου οι αρχές των περισσότερων ΑΕΙ δεν έχουν προσδιορίσει τους χώρους ασύλου. Σήμερα, η «Κ» φιλοξενεί απόψεις πανεπιστημιακών για τους τρόπους με τους οποίους ερμηνεύεται και εφαρμόζεται ο νόμος για το άσυλο.

Ο ουσιαστικός λόγος που δεν έχει ξεκαθαρίσει το τοπίο εντός των ΑΕΙ είναι η ανησυχία των πανεπιστημιακών μήπως προκαλέσουν την μήνιν των αριστερών φοιτητικών παρατάξεων, ο ρόλος των οποίων είναι κυριολεκτικά καταλυτικός για την ομαλή λειτουργία του ιδρύματος. Πόσω μάλλον που όπως έχει συμβεί ουκ ολίγες φορές σε ΑΕΙ το τελευταίο διάστημα, μειοψηφικές ομάδες φοιτητών διακόπτουν βίαια τις συνελεύσεις των Συγκλήτων οι οποίες θέλουν να εφαρμόσουν τον νόμο - πλαίσιο.

Η κατάσταση αυτή κρύβει την αμηχανία και την υποκρισία όσων εμπλέκονται. Θέλουν οι παρατάξεις να προστατεύονται από το άσυλο όσοι έχουν παραβατική συμπεριφορά, για παράδειγμα όσοι κάνουν διακίνηση ναρκωτικών ή πετούν μολότοφ; Τι φανερώνει η στάση των πανεπιστημιακών, οι οποίοι είναι υποστηρικτές του ασύλου όταν αυτό αμφισβητείται από πολιτικά ή κοινωνικά κέντρα, αλλά στην πράξη την ώρα των επεισοδίων σιωπούν; Γιατί ανέχονται τον αυταρχισμό μειοψηφιών; Μήπως πρέπει τελικά να διαχωρίσουμε την έννοια της ελεύθερης έκφρασης και διακίνησης ιδεών από την έννοια της τάξης και προστασίας της δημόσιας περιουσίας και όλοι να αναλάβουν τις ευθύνες τους;

Ιωακείμ Γρυσπολάκης - Πρύτανης του Πολυτεχνείου Κρήτης

Γίναμε και πάλι μάρτυρες μιας ακόμη τραγωδίας με την ωμή καταπάτηση του ακαδημαϊκού ασύλου στο κεντρικό κτίριο του Πανεπιστημίου Αθηνών από τους γνωστούς - άγνωστους κουκουλοφόρους, οι οποίοι βρήκαν αμέσως πολιτική προστασία από ορισμένους πολιτικούς. Τραγική εξαθλίωση της κοινωνίας μας που διέστειλε τις ανοχές της, αγνοώντας ότι το ακαδημαϊκό άσυλο θεσμοθετήθηκε για την προστασία του απρόσκοπτου της εκπαίδευσης και της έρευνας. Σημαντικό εμπόδιο ουσιαστικής προστασίας του ασύλου αποτελεί η επικράτηση σε σημαντικές μερίδες διδασκόντων και διδασκομένων της μετριοκρατίας και της αρχής της ήσσονος προσπάθειας.

Προφανής συνέπεια αυτού είναι η περιρρέουσα ατμόσφαιρα που υποβαθμίζει το επίπεδο σπουδών. Επιπροσθέτως, η δυναμική πανεπιστημιακή μετριότητα εξουδετερώνει στην ουσία κάθε έλεγχο απόδοσης και αξιολόγησης μέσα από τις λεγόμενες «δημοκρατικές διαδικασίες». Την ίδια στιγμή όλοι διαπιστώνουμε την

έλλειψη πολιτικού λόγου εκ μέρους των πολιτικών, γεγονός που δεν βοηθά ιδιαίτερα τους νέους ανθρώπους να συνειδητοποιήσουν τις αλλαγές που επιβάλλεται να γίνουν στα πανεπιστήμιά μας.

Η περαιτέρω συζήτηση για διασφάλιση του δήθεν απειλούμενου ασύλου αποτελεί περιττή βυζαντινολογία, αφού απόλυτη προτεραιότητα έχει η ενδυνάμωση της συνταγματικά κατοχυρωμένης, ανύπαρκτης όμως σήμερα, αυτοδυναμίας και αυτοδιοίκησης των πανεπιστημίων. Το δημόσιο πανεπιστήμιο θα πρέπει πλέον να επιδιώξει και να επιτύχει την αριστεία, εάν θέλει να επιβιώσει.

Κωνσταντίνος Α. Δημόπουλος - Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και τέως πρύτανης Πανεπιστημίου Αθηνών

Με αμηχανία και θλίψη παρακολουθεί η κοινή γνώμη τις επαναλαμβανόμενες βεβηλώσεις κειμηλίων και ιερών μνημείων, τις καταστροφές πανεπιστημιακών χώρων, τις κλοπές πολύτιμων ερευνητικών οργάνων, τη διακίνηση ναρκωτικών και άλλες εγκληματικές ενέργειες στους χώρους του Πανεπιστημίου.

Όλοι συμφωνούμε ότι το Πανεπιστήμιο πρέπει να είναι ένας πυρήνας κινητικότητας, αμφισβήτησης, διαλόγου και παραγωγής νέων ιδεών. Αυτή η δραστηριότητα των φοιτητών, αλλά και των επιστημόνων, αποτελεί προοπτική και ελπίδα, αισιοδοξία για το μέλλον. Γι' αυτό και όλοι πιστεύουμε απόλυτα στην αναγκαιότητα, χρησιμότητα και σκοπιμότητα του θεσμού του πανεπιστημιακού ασύλου. Το πανεπιστημιακό άσυλο, όμως, προστατεύει όχι μόνο τους φοιτητές, αλλά και τους πανεπιστημιακούς δασκάλους, οι οποίοι επίσης έχουν το δικαίωμα να συζητούν και να συνεδριάζουν ελεύθερα, καθώς επίσης και να διεκπεραιώνουν ανεμπόδιστα και ανενόχλητα τα ερευνητικά τους προγράμματα.

Νομίζουμε ότι έχουν πια ωριμάσει οι προϋποθέσεις και συνθήκες για να συνεργαστεί η πανεπιστημιακή κοινότητα με την Πολιτεία και ιδιαίτερα με τους εκπροσώπους των κομμάτων για μια σοβαρή συζήτηση, σχετικά με το πανεπιστημιακό άσυλο, προκειμένου να αποφεύγονται απρόσμενες, απρόοπτες και ανεξέλεγκτες καταστάσεις, οι οποίες αποδυναμώνουν και ευτελίζουν το ίδιο το Πανεπιστήμιο ως θεσμό και επιβαρύνουν τελικά τον λαό μας με δυσβάσταχτα οικονομικά βάρη.

Αναστάσιος Μάνθος - Πρύτανης του ΑΠΘ

Τι ήταν οι τελευταίες καταστροφές στο μοναδικής ιστορικής και αρχιτεκτονικής αξίας κτίριο του Πανεπιστημίου των Αθηνών; Αποτελέσματα ασυλίας ή συλήσεως; Συλήσεως της ασυλίας ή ασυλίας στη σύληση; Όταν καταπατείται βάνουσα και προσβάλλεται η στοιχειώδης νοημοσύνη, οι λέξεις χάνουν τη σημασία τους. Το

γεγονός όμως μένει συγκλονιστικό. Κάποιοι εν ονόματι της ελευθερίας τους (;;;!!!) βανδαλίζουν προκλητικά και προσβλητικά, όχι μόνο σε θεμελιώδεις κοινωνικούς κανόνες συμβίωσης, αλλά σε στοιχειώδη λογική.

Τι αντιτάσσει κανείς σ' αυτήν την τυφλή, απρόκλητη και αναίτια βία; Βία που αποτελεί βιασμό του πανεπιστημιακού ασύλου, αφού προφανώς παρεμποδίζει την ελεύθερη διακίνηση ιδεών και επιβάλλει με ολοκληρωτισμό τον ετσιθελισμό κάποιων για βίαιη παρεμπόδιση λειτουργίας, συνδυαζόμενη με άγρια καταστροφή των υποδομών του πανεπιστημίου. Είναι προφανές ότι δεν αντιμετωπίζεται λυσιτελώς και μακροπρόθεσμα η βία με χρήση αντιβίας.

Όμως, όταν η βία γίνεται εγγενές φαινόμενο και αποτελεί αποφασιστικό παράγοντα λειτουργίας, τότε τίθεται σοβαρό ζήτημα, υπαρξιακού πλέον επιπέδου, για το πανεπιστήμιο.

Εάν η βία προκύπτει από εξωγενή στοιχεία, η κάθε πανεπιστημιακή κοινότητα, κυρίως οι φοιτητικές οργανώσεις μαζί με όλους τους άλλους, δασκάλους και εργαζομένους, θα πρέπει να συσπειρωθούν και να διαφυλάξουν αυτό που πραγματικά αποτελεί υπέρτατο ακαδημαϊκό αγαθό, το πραγματικό άσυλο. Εάν η βία είναι εγγενής, η πανεπιστημιακή κοινότητα οφείλει με διάδραση και συναίνεση να αγωνιστεί για τις παραπάνω αυτονόητες και ων ουκ άνευ αρχές της. Η βία δεν μπορεί να είναι συμβατή ούτε με το άσυλο, ούτε με τη λειτουργία του πανεπιστημίου. Αυτό, η πανεπιστημιακή κοινότητα οφείλει να το εμπνέει και να το εφαρμόζει.

Ιωάννης Καράκωστας - Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η προστασία του ασύλου είναι δυνατόν να επιτευχθεί με έναν και μόνο τρόπο: την πρόληψη. Όταν υπάρχει κίνδυνος επεισοδίων από εκδηλώσεις πρέπει ο σχεδιασμός αντιμετώπισής τους από την Πολιτεία, και ειδικότερα τις εισαγγελικές και αστυνομικές αρχές να είναι έγκαιρος και προσαρμοσμένος σε κάθε περίπτωση. Όταν ο σχεδιασμός αυτός είναι ελλιπής η κατάσταση οδηγείται εκ των πραγμάτων στην κατάλυση του ασύλου, καθώς έχω την εντύπωση ότι η ιστορία με το άσυλο μερικές φορές εξυπηρετεί όλους τους εμπλεκόμενους και αποτελεί βολική δικαιολογία. Η καταστολή δεν είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος. Αν χρειαστούν τέτοια μέτρα είναι ήδη αργά. Εκτός αν υπάρχει άμεσος κίνδυνος καταστροφής ιστορικών μνημείων και κτιρίων ή κίνδυνος ζωής, οπότε η άρση του ασύλου είναι η μόνη, ενδεχομένως, δυνατότητα. Οι φοιτητικές παρατάξεις είναι, δυστυχώς, απύσες όταν πρέπει να ληφθούν αποφάσεις για την αντιμετώπιση προβλημάτων που αφορούν το άσυλο. Κάθε συζήτηση για το θέμα αυτό θεωρείται εκ των προτέρων καταδικαστέα. Οι Πρυτανικές Αρχές, συνήθως, έχουν

ξεπεραστεί από τα γεγονότα και γι' αυτό μένουν «εκτεθειμένες». Επειδή το άσυλο αφορά συγκεκριμένους χώρους του Πανεπιστημίου Αθηνών, η οριοθέτηση όπως την αναφέρετε αφορά ελάχιστες περιπτώσεις για τις οποίες η Σύγκλητος θα μεριμνήσει το συντομότερο. Χώροι όπως η Πανεπιστημιούπολη και κτίρια στο κέντρο της Αθήνας επί παραδείγματι είναι σαφέστατα οριοθετημένα εκ των πραγμάτων.

Λευτέρης Παπαγιαννάκης - Καθηγητής του ΕΜΠ

Κατάργηση του ασύλου; Κάποιοι έχουν πάρει επικίνδυνες αποστάσεις από την πραγματικότητα. Για τρεις λόγους θεωρώ αυτή τη συζήτηση «εκτός τόπου και χρόνου»: Το άσυλο είναι από τις λίγες θεσμικές κατακτήσεις που μας συνδέουν ακόμα με τα χρόνια της αθωότητας και της μεγάλης αμφισβήτησης της κατεστημένης τάξης πραγμάτων. Η δημοκρατία δεν κινδυνεύει από τη βία των νέων, αλλά από ένα τερατώδες πλέγμα συμφερόντων που την αποστεώνουν και τη βυθίζουν στον αγοραίο ευτελισμό.

Τον ηθικό συμβολισμό του ασύλου τον έχουμε πάντα ανάγκη. Αυτονόητο, ότι το άσυλο δεν καλύπτει εκδηλώσεις βίας. Αλλά όσοι συνδέουν τη βία με το άσυλο, πώς και δεν «βλέπουν» τα ίδια φαινόμενα περισσότερο και συχνότερα εκτός πανεπιστημίου; Η βία στο πανεπιστήμιο δεν είναι θέμα ασύλου και δεν επιδέχεται εξωτερική λύση. Μόνο η ίδια η πανεπιστημιακή κοινότητα μπορεί να διαχειριστεί το πρόβλημα. Δεν το κάναμε όταν και όπως θα 'πρεπε, αλλά δεν είχαμε κιόλας την υποστήριξη της πολιτείας, των κομμάτων, των ΜΜΕ. Η ώρα της αλήθειας πλησιάζει για όλους. Η αστυνομία δεν μπορεί (;) να σταματήσει «το κακό» στους ανοιχτούς ουρανούς, σε γήπεδα, δρόμους και πλατείες. Και θα το καταφέρει σε κλειστούς, δαιδαλώδεις και παντελώς άγνωστους (γι' αυτήν) χώρους;

Η εξουσία δεν είχε ποτέ καλή σχέση με τη φαντασία.

Μάκης Σπαθής - Αντιπρύτανης του ΕΜΠ

Το πανεπιστημιακό άσυλο, που αποτελούσε πάντα ένα επίδικο ζήτημα πολιτικών αντιπαραθέσεων με πολλούς αποδέκτες, έχει έντονα αμφισβητηθεί από την πλευρά της εξουσίας, των εκάστοτε κυβερνήσεων και σημαντικής μερίδας των πολιτών, επειδή στη μεταπολιτευτική διαδρομή έχει συνδεθεί με φαινόμενα βίας και καταστροφών. Η αμφισβήτηση αυτή συχνά αναφέρεται στο περιεχόμενο του θεσμού και το νομικό πλαίσιο που καθορίζει τις προϋποθέσεις άρσης του ασύλου. Το πρόβλημα όμως δεν είναι αυτό. Για όσους έχουν πεισθεί για την αξία του, βασικό τους μέλημα πρέπει να είναι πώς θα διαμεσολαβηθεί στη συνείδηση της ελληνικής κοινωνίας σαν μια αδιαπραγμάτευτη κατάσταση ενός κορυφαίου

δημοκρατικού θεσμού και συνακόλουθα πώς και ποιοι το υπερασπίζονται απέναντι στις επανειλημμένες επιθέσεις που δέχεται και τα εκφυλιστικά φαινόμενα που συχνά παρατηρούνται. Η απάντηση θα έπρεπε να είναι απλή, πρακτική και αυτονόητη. Το υπερασπίζονται το σύνολο της πανεπιστημιακής κοινότητας, φοιτητές, διδάσκοντες και εργαζόμενοι, με την ενεργό στήριξη του πολιτικού κόσμου και κάθε συλλογικότητας που είναι ευαίσθητη στην ανάγκη των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων των πολιτών. Το δυστύχημα όμως είναι ότι έχει διαρραγεί όχι μόνο η σχέση μεταξύ πανεπιστημιακής κοινότητας και κοινής γνώμης, αλλά και στο εσωτερικό των ΑΕΙ δεν εμφανίζεται ενιαία και συμπαγής η άποψη για το πανεπιστημιακό άσυλο. Όσοι παραδοσιακά στήριζαν με τη στάση τους την ανάγκη διατήρησης του θεσμού και το περιεχόμενο του ασύλου παραμένουν ακόμη αταλάντευτοι υποστηρικτές, αλλά κυρίως όταν πρόκειται να εγγράψουν την πολιτική τους αντιπαράθεση στις εκάστοτε κυβερνητικές παρεμβάσεις περιστολής του θεσμού. Ενώ υποβαθμίζουν τον ρόλο τους και σιωπούν απέναντι στον ολοκληρωτισμό των μικρών ομάδων, στη διαστρέβλωση του θεσμού και στα εκφυλιστικά φαινόμενα που κατά καιρούς εμφανίζονται στους πανεπιστημιακούς χώρους.

Γιώργος Παγουλάτος - Αναπληρωτής καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η καλλιέργεια ετερόδοξων ιδεών, η αμφισβήτηση κάθε εξουσίας, η αντίσταση στην τυραννία της πλειοψηφίας, είναι το οξυγόνο του φιλελεύθερου πανεπιστημίου. Το άσυλο θεσπίστηκε για να προστατεύει την ακαδημαϊκή ελευθερία από την κρατική καταστολή. Αποτέλεσε κορυφαία δημοκρατική κατάκτηση. Πρέπει να επιζήσει. Όμως, πολιτικά σύμβολα που δεν εκσυγχρονίζονται, εκφυλίζονται. Το άσυλο παραβιάζεται όταν, όχι μόνο δεν εγγυάται την ακαδημαϊκή ελευθερία, αλλά διευκολύνει την καταπάτησή της.

Ποιος προστατεύει την ελευθερία μελών του πανεπιστημίου όταν δέχονται επιθέσεις βίαιων μειοψηφιών, και μάλιστα ως αντίποινα για έκφραση γνώμης; Στο όνομα του ασύλου, δικαιώματα παραβιάζονται, εκδηλώσεις διαλύονται, υποδομές καταστρέφονται. Μια άλλη τυραννία έχει απλωθεί στα πανεπιστήμια, διαφορετική από εκείνη της κρατικής εξουσίας, που οι συντάκτες του νόμου-πλασίου είχαν στον νου τους. Υπάρχουν λύσεις. Η λήψη αποφάσεων για το άσυλο να λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία και όχι με ομοφωνία - που συνεπάγεται παραλυσία. Και τα αυτοδιοικούμενα ΑΕΙ να αποκτήσουν επαρκή μέσα και φύλακες, υπό την ευθύνη των πρυτανικών αρχών, για να προστατεύσουν τη λειτουργία και τα δικαιώματα

της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Άγγελος Στάγγος - Δημοσιογράφος, reporter.gr

(Από την εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 12/12/2008)

Είναι γεγονός ότι ζούμε σε μια διαλυμένη χώρα, όχι μόνον εξαιτίας των τελευταίων επεισοδίων. Η χώρα ήταν διαλυμένη και πριν από αυτά, απλά τώρα αποκαλύφθηκε πλήρως το μέγεθος της πλήρους διάλυσης του παντός και αυτό έχει γίνει αντιληπτό και στο εξωτερικό. Όπως είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι έχουμε μία κυβέρνηση αδύναμη και ανίκανη, που προσπαθεί να σταθεί στοιχειωδώς στα πόδια της μέχρι τις εκλογές, που δεν είναι πολύ μακριά φαίνεται και γι' αυτό και εμφανίζεται γενναιόδωρη (σωστά) απέναντι στους καταστηματαρχες που επλήγησαν και λόγω της ανεπάρκειάς της.

Εξ ου και δεν είναι τυχαίο, πέρα από την κατάντια της οικονομίας, ότι το spread (το άνοιγμα του επιτοκίου που προσφέρουμε για να πουλήσουμε τα κρατικά ομόλογα σε σχέση με τα γερμανικά) ξεπερνάει πια τις δύο μονάδες και θα χειροτερεύει με μαθηματική ακρίβεια.

Μέσα σε αυτή την κατάσταση, λοιπόν, τις τελευταίες ώρες έχουμε φαινόμενα άκρως ανησυχητικά. Το πρώτο είναι ότι εμφανίστηκαν νοικοκυραίοι αποφασισμένοι να πάρουν την τήρηση της τάξης στα χέρια τους, προκειμένου να υπερασπιστούν τις περιουσίες τους. Το κάνουν οι άνθρωποι γιατί διαπίστωσαν και διαπιστώνουν την ανικανότητα της αστυνομίας, αλλά μέσα σε αυτούς βρίσκουν την ευκαιρία να αναμειχθούν ακροδεξιά στοιχεία της «Χρυσής Αυγής» και άλλων ανάλογων οργανώσεων. Ετσι όμως δημιουργούνται οι προϋποθέσεις να υπάρξουν θύματα είτε από την πλευρά των βανδάλων είτε από τη δική τους πλευρά και να έχουμε «λιντσαρίσματα» και κοινωνική έκρηξη άνευ προηγουμένου που δεν θα εκτονώνεται με τίποτα.

Το δεύτερο άκρως ανησυχητικό φαινόμενο είναι η μεγάλη συμμετοχή οικονομικών μεταναστών και γενικά αλλοδαπών στις λεηλασίες. Πάνω από τους μισούς που συνελήφθησαν προχθές για πλιάτσικο ήταν αλλοδαποί και δεν είναι μακριά η στιγμή που θα έχουμε νέα και μεγάλη έξαρση ρατσισμού. Δεν αποκλείεται, μάλιστα, με την οικονομική κρίση να έχουμε και έξαρση της εγκληματικότητας, που θα αποδοθεί σε μεγάλο βαθμό στους ξένους και τότε ποιος μας πιάνει; Το λιγότερο που μπορούμε να περιμένουμε είναι ότι πολλοί νοικοκυραίοι θα ζητούν να ληφθούν μέτρα ανάλογα με εκείνα που πήρε ο Μπερλουσκόνι στην Ιταλία και αυτό

θα θεωρείται «ήπια» αντίδραση από την οποία θα ωφεληθεί το κόμμα που θα την καπηλευτεί.

Βασικός λόγος για τον οποίο φτάσαμε στη σημερινή κατάντια ως χώρα και ως κοινωνία είναι φυσικά η μη εφαρμογή του νόμου. Στην Ελλάδα οι νόμοι ψηφίζονται για να γράφονται στα παλιά τα παπούτσια των πάντων. Αυτών που τους ψηφίζουν, των άλλων που έχουν υποχρέωση να τους εφαρμόσουν και εκείνων που πρέπει να τους σέβονται. Ωστόσο είναι απαραίτητο σήμερα πια να περάσει νόμος που θα καταργεί το λεγόμενο «πανεπιστημιακό άσυλο». Η διακίνηση των ιδεών δεν απειλείται κατ' ουδένα τρόπο στα πανεπιστήμια και η διατήρηση του πανεπιστημιακού ασύλου, όπως έχει καταντήσει, προσφέρει ασφαλές καταφύγιο στους βανδάλους και σε άλλα εγκληματικά στοιχεία. Τα πανεπιστήμια έχουν μεταμορφωθεί σε άντρα παρανόμων και εκεί μέσα φτιάχνονται τα κοκτέιλ «μολότοφ» και αποθηκεύονται όπλα καταστροφής. Αλλωστε, η καταστροφή που υφίστανται καθημερινά είναι πασιφανής.

Αν και είναι απολύτως σαφές ότι η υποστήριξη της διατήρησης του «πανεπιστημιακού ασύλου» δεν έχει καμία σχέση με το αριστερό, το προοδευτικό ή το δημοκρατικό φρόνημα, δυστυχώς δεν πρέπει να αναμένεται ότι τα κόμματα θα συμφωνήσουν στην κατάργησή του. Οχι μόνο γιατί θα υπάρξουν αντιδράσεις, που θα υπάρξουν, από ομάδες φοιτητών, αλλά και γιατί κάποια από αυτά νομίζουν ότι ασκούν εξουσία στον πανεπιστημιακό χώρο έτσι όπως έχουν τα πράγματα. Δεν τους πειράζει καθόλου που τα ΑΕΙ κοντεύουν να μετατραπούν (αν δεν το έχουν επιτύχει ακόμη) από λίκνα της γνώσης σε λίκνα της εγκληματικότητας!

Δημήτρης Ν. Ασημακόπουλος - αντιπρύτανης Οικονομικού Προγραμματισμού και Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Αθηνών

Πρόσφατα γίναμε θεατές πρωτοφανών σε έκταση και πάθος ταραχών που οδήγησαν σε καταστροφές δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας από ένα πλήθος νέων κατά κύριο λόγο ανθρώπων που επεκτάθηκαν σε όλα τα αστικά κέντρα της χώρας.

Για τις ζημιές αυτές κάποιοι πιστεύουν ότι πρέπει να φταίει το άσυλο! Πρέπει μέσα σε κάποιους ελάχιστους χώρους όπου ισχύει να γεννήθηκαν οι καταπατητές του, να ανδρώθηκαν και να γαλουχήθηκαν σε όλες τις παράνομες μεθόδους τους. Να εκπαιδεύτηκαν να μετακινούνται ακολουθώντας παράξενες υπόγειες διαδρομές ώστε να εμφανίζονται σε τόσα σημεία της πρωτεύουσας και της χώρας καλύπτοντας εθνικά μνημεία, παραδοσιακά δημόσια οικήματα, τράπεζες,

οργανισμούς, μέσα μαζικής ενημέρωσης, οργανισμούς κοινής ωφελείας και τοπικής αυτοδιοίκησης και τόσα άλλα.

Ναι, πρέπει να είναι το άσυλο που μόλις καταργηθεί θα εμφανιστεί η υπεύθυνη πολιτεία με τα εντεταλμένα όργανά της και θα απομονώσει τους 100 ή 200 υπευθύνους που ζουν μέσα στους χώρους του τα τελευταία 30 χρόνια και στη συνέχεια με έναν μαγικό τρόπο θα σταματήσει τον ανεξέλεγκτο στρατό δεκάδων γνωστών-αγνωστών κακοποιών, Ελλήνων και αλλοδαπών, που λυμαίνονται τη χώρα και θα δώσει ένα τέλος στην απαράδεκτη εικόνα της πατρίδας μας και, το πιο σημαντικό, θα αντιμετωπίσει την κοινωνική έκρηξη που έχει ξεσπάσει πρόσφατα, τα αίτια της οποίας είναι βαθύτερα και υπερβαίνουν τα εκπαιδευτικά προβλήματα.

Αλήθεια, πόσοι πιστεύουν ότι όλα αυτά θα συμβούν με αυτόν τον τόσο απλοϊκό τρόπο; Νομίζω μόνο κάποιοι που είτε δεν θέλουν να σκεφθούν ή πιστεύουν στην ύπαρξη του από μηχανής Θεού, που όμως δεν υπάρχει.

Μην ξεχνάμε ότι άσυλο δεν υπάρχει όταν διενεργούνται κακουργηματικές πράξεις και επομένως δεν απαιτείται η άρση του αλλά η επέμβαση της Δικαιοσύνης.

Υπήρξαν περιπτώσεις που αποτολμήθηκε η άρση του ασύλου αφού είχαν εξαντληθεί όλες οι άλλες διαθέσιμες πρακτικές και αφού η πολιτεία, παρά τη διαπίστωση της παραβίασής του, δεν είχε επέμβει ως όφειλε. Τα στοιχεία είναι κωμικοτραγικά αφού όλα συγκλίνουν στην εν γένει αδυναμία των πολιτειακών αρχών να επέμβουν ακόμη και στις περιπτώσεις αυτές.

Είναι βέβαιον ότι είναι γραφικός ο πανεπιστημιακός που ευρισκόμενος στο γραφείο του στην πρυτανεία σε κάποια στιγμή, προπηλακιζόμενος από μερικές δεκάδες, μη φοιτητές, ταραξίες καλεί την Αστυνομία καταγγέλλοντας αυτή την κακουργηματική πράξη και εισπράττει την απάντηση ότι δεν γνωρίζουν πού είναι το Πανεπιστήμιο . Και μένει μόνος του αμυνόμενος για τη ζωή του και τις ιδέες του και τελικά φυγαδεύεται από τον προστρέξαντα πρύτανη και ομάδα διοικητικών υπαλλήλων. Ναι, πρέπει να είναι γραφικός και ο διατελέσας πρύτανης ο οποίος, αφού ήρε το άσυλο για την απεμπλοκή της οικοδόμησης φοιτητικών εστιών και αξιοποίησής του για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, περιμένει ως σήμερα την επέμβαση της πολιτείας!

Μήπως είναι πολύ να ζητάμε τη φύλαξη τουλάχιστον κάποιων μνημείων της χώρας όπως η τριλογία των ανεκτίμητης αξίας κτιρίων της Ακαδημίας, των Προπυλαίων

του Πανεπιστημίου και της Εθνικής Βιβλιοθήκης ή ακόμη του Μνημείου του Αγνώστου Στρατιώτου και του Κοινοβουλίου που γλίτωσε οριακά πριν από λίγες ημέρες;

Για τις καταστροφές στον ιδιωτικό τομέα πολλά οικονομικά μέτρα έχουν ήδη εξαγγελθεί και οι όποιες ευθύνες αποδόθηκαν αόριστα στους συνήθεις υπόπτους. Με την πανεπιστημιακή δημόσια περιουσία όμως ουδείς έχει απασχοληθεί. Αλήθεια ποια είναι η έκταση των ζημιών σε επίπεδο χώρας; Υπάρχουν κτίρια κατεστραμμένα, σε βαθμό που ποικίλλει, κινητός εξοπλισμός που έχει κλαπεί ή καταστραφεί, όπως και γενικότερες φθορές που καταλήγουν πάντα στην απώλεια δημόσιου χρήματος και στην παρακώλυση της προσφοράς του κοινωνικού έργου για το οποίο οι χώροι αυτοί είναι εντεταλμένοι. Υπάρχει άραγε κάποιο κονδύλι για την κάλυψη των ζημιών ή οι πολύ περιορισμένες δημόσιες επενδύσεις θα αναλάβουν και πάλι την αντιμετώπισή τους; Μπορεί κάποιος λειτουργός να απευθυνθεί στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας σχετικά; Μήπως η επερχόμενη συζήτηση για το συκοφαντημένο άσυλο θα συμψηφίσει το θέμα των οικονομικών διεκδικήσεων και θα σιγήσει ακόμη και τον πιο δύσκολο πανεπιστημιακό υπεύθυνο από τέτοιες σκέψεις αφού αυτά που έκανε ή δεν έκανε ανά πάσα στιγμή μπορούν να ανασυρθούν και να αποτελέσουν κυρίαρχο θέμα συζήτησης!

Κάποιοι βέβαια πιστεύουν ότι η άρση του ασύλου θα ειρηνέψει τη χώρα, θα προστατέψει τα κτίρια και τις ανθρώπινες ζωές και θα μηδενίσει την εγκληματικότητα. Ας γίνουμε λίγο σοβαροί.

Θάνος Σκούρας - Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

(Ομιλία στην Κίνηση Πολιτών για μια Ανοικτή Κοινωνία (14/12/2006))

Το Σύνταγμα της χώρας μας ορίζει ότι «η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες», καθώς και ότι «καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά και γραπτά και δια του Τύπου τους στοχασμούς του».

Εφαρμόζεται το Σύνταγμα στα πανεπιστήμια; Φοβάμαι πως όχι. Ο λόγος είναι η ύπαρξη του νόμου για το πανεπιστημιακό άσυλο. Ακούγεται ίσως παράδοξο αλλά η διαστροφική μετάλλαξη αυτού του θεσμού στην πράξη αναιρεί το Σύνταγμα όπως και την ουσία του ασύλου.

Το άσυλο θεσμοθετήθηκε για να κατοχυρώσει την ακαδημαϊκή ελευθερία και να εξασφαλίσει την ελεύθερη παραγωγή και διακίνηση γνώσης μέσα στο πανεπιστημιακό χώρο. Όμως, στην πράξη, το άσυλο δεν προστατεύει την ελεύθερη

παραγωγή γνώσης όταν στο όνομά του επιτρέπονται οι καταλήψεις και οι διδάσκοντες εκδιώκονται από τα γραφεία τους και από το χώρο εργασίας τους. Ούτε προστατεύει τη διακίνηση γνώσης, όταν η έκφραση ιδεών που δεν αρέσουν σε οργανωμένες ομάδες απαγορεύονται με τη χρήση βίας. Η ελευθερία που προστατεύει το άσυλο στη πράξη είναι η ελευθερία της διακίνησης ναρκωτικών μάλλον παρά ιδεών, η ελευθερία για κλοπή και καταστροφή της περιουσίας του πανεπιστημίου, η ελευθερία για άσκηση κάθε μορφής παραβατικής συμπεριφοράς, η ελευθερία επιβολής της θέλησης των πιο αδίστακτων και συνήθως κομματικά οργανωμένων ομάδων πάνω στο σύνολο της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Έτσι, το άσυλο στη πράξη αποτελεί μία εύγλωτη απόδειξη της ρήσης «ο δρόμος για την κόλαση είναι στρωμένος με τις καλύτερες προθέσεις». Για όποιον πραγματικά ενδιαφέρεται για την διατήρηση του θεσμού του ασύλου, η επιμονή στη σημερινή εφαρμογή του δείχνει αδυναμία κατανόησης του γεγονότος ότι οι προθέσεις και οι συνέπειες μιας στάσης ή πράξης βρίσκονται συχνά σε πλήρη διάσταση. Όσο αξιέπαινες και να είναι οι προθέσεις, ένας κοινωνικός θεσμός κρίνεται από τις συνέπειές του μάλλον παρά από τις καλές του προθέσεις.

Η διαστροφική μετάλλαξη του ασύλου στην πράξη προφανώς δεν προάγει την ελεύθερη παραγωγή και διακίνηση γνώσης και ιδεών αλλά αντίθετα εγκαθιστά την ακυβερνησία και ανομία στο πανεπιστημιακό χώρο. Η αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων είναι τελείως ανέφικτη όσο το άσυλο στην πράξη καθιστά προβληματική την δυνατότητα εκτέλεσης των αποφάσεων που λαμβάνονται από τα νόμιμα διοικητικά όργανα και παρεμποδίζει ακόμη και την ελεύθερη λήψη αποφάσεων από τα νόμιμα όργανα. Μια οργανωμένη ομάδα που είναι σε θέση να κινητοποιήσει καναδυό δεκάδες άτομα, μπορεί όχι μόνο να εμποδίσει την εκτέλεση αποφάσεων των πρυτανικών αρχών ή της Συγκλήτου αλλά ακόμη και να αποσπάσει εκβιαστικά τις αποφάσεις που θέλει από τα διοικητικά όργανα.

[Σε πρόσφατη συνεδρίαση της Συγκλήτου, ερώτησα τον πρύτανη ποιόν ακριβώς δεσμεύουν οι αποφάσεις του οργάνου και έλαβα την ειλικρινή απάντηση ότι δεν μπορούν εκ των πραγμάτων να δεσμεύσουν φοιτητικές κομματικές οργανώσεις οι οποίες διαφωνούν. Η απάντηση θα ήταν πιο ακριβής εάν διευκρινιζόταν ότι οι αποφάσεις της Συγκλήτου δεν δεσμεύουν επίσης ούτε τις διάφορες αναρχικές ομάδες αλλά ούτε και καμία ομάδα ή εν δυνάμει ακόμη και εξωπανεπιστημιακή συμμορία που διαθέτει αρκετά άτομα διατεθειμένα να χρησιμοποιήσουν ή έστω να απειλήσουν την χρήση βίας. Οι ομάδες που έχουν κατ' επανάληψη εισβάλει στη Σύγκλητο δεν αποτελούνται απαραίτητα από μέλη των κομματικών φοιτητικών

οργανώσεων και ούτε καν από φοιτητές σε ορισμένες περιπτώσεις. Το περίεργο είναι ότι οι απαιτήσεις τους συνήθως ταυτίζονται με τις θέσεις των κομματικών παρατάξεων και τουλάχιστον μέχρι σήμερα δρουν με την πλήρη ανοχή τους αν όχι ως να είναι υποχείριά τους.]

Κάτω από αυτές τις συνθήκες με τον σημερινό τρόπο εφαρμογής του ασύλου, είναι προφανές ότι τα φληναφήματα περί αυτοδιοίκησης και αυτοτέλειας των πανεπιστημίων συνιστούν κακόγουστο αστείο, αν όχι ανεγκέφαλη υποστήριξη της ασυδοσίας και αναρχίας που οδηγεί αναπόφευκτα στον πλήρη εξευτελισμό και απαξίωση του δημόσιου πανεπιστημίου.

Μου ζητήθηκε να παρουσιάσω βιωματικές εμπειρίες σχετικά με το άσυλο. Θα σας διηγηθώ λοιπόν την ιστορία της συζήτησης για το άσυλο στο πανεπιστήμιό μου, ξεκινώντας με μια περιγραφή της γενικότερης κατάστασης που προξένησε την συζήτηση.

Τα τελευταία 2-3 χρόνια η ασυδοσία στο χώρο του πανεπιστημίου διευρύνεται ραγδαία. Θα περιοριστώ στα γεγονότα του 2005 που διαμόρφωσαν το άμεσο πλαίσιο της συζήτησης. Μέσα σ' αυτή τη χρονιά, είχαμε καταρχάς εισβολές στη Σύγκλητο για την διάλυσή της ώστε να μην ληφθούν αποφάσεις (ο εκβιασμός για λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων είναι νέο φρούτο εσοδείας 2006). Είχαμε την βίαια διάλυση της «ημέρας καριέρας» - ενός θεσμού που αναπτύξαμε με πολύ κόπο και μέσω του οποίου πολλοί φοιτητές μας έρχονταν σε επαφή με επιχειρήσεις και βρισκαν την πρώτη τους δουλειά. Με το σύνθημα «έξω οι επιχειρήσεις από το πανεπιστήμιο», ομάδα αναρχικών εισέβαλε με φωνές και απειλές στην αίθουσα των συναντήσεων και μετά από μικροσυμπλοκές με καθηγητές και επιχειρηματικά στελέχη κατάφερε να διαλύσει την εκδήλωση. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι φοιτητικές παρατάξεις όχι μόνο αδιαφόρησαν, δεν καταδίκασαν και ουσιαστικά συμπαραστάθηκαν στους αναρχικούς αλλά κατάφεραν και το τελειωτικό πλήγμα στο θεσμό, αρνούμενες και την επόμενη χρονιά να προστατεύσουν την προγραμματιζόμενη εκδήλωση στο πανεπιστήμιο. Είχαμε επίσης την κατάληψη διαμερίσματος, σε νεοανακαινισθέν γειτονικό κτίριο που το πανεπιστήμιο απαλλοτρίωσε για τις ανάγκες του μετά αγώνα δεκαετιών, από ομάδα αναρχικών. Κατάληψη η οποία σύντομα συμπληρώνει τα δύο έτη.

Συνεχίζοντας τον θλιβερό απολογισμό του 2005, είχαμε σωρεία κλοπών με θύματα διδακτικό προσωπικό, διοικητικούς υπαλλήλους και φοιτητές (ιδίως ξένους) καθώς και διαρρήξεις γραφείων και αιθουσών. Ενδεικτική της θρασύτητας των

δραστρών ήταν η κλοπή εις βάρος ανωτέρας διοικητικής υπαλλήλου από άτομο που μπήκε στο γραφείο της, δήθεν για κάποια πληροφορία, άρπαξε μπρος στα μάτια της το κινητό και το πορτοφόλι που είχε πάνω στο γραφείο της και έφυγε ανενόχλητος παρά τις φωνές και εκκλήσεις της για βοήθεια. Δεν έχω στοιχεία για την διακίνηση ναρκωτικών αλλά, κρίνοντας από το πόσες αμεταχείριστες σύριγγες είδα κρυμμένες σε μια τουαλέτα, υποθέτω ότι το εμπόριο ναρκωτικών μέσα στο πανεπιστήμιο πρέπει και το 2005 να ήταν ανθηρό.

Τελειώνω τον κατάλογο όσων υπέπεσαν στην αντίληψή μου εκείνη την χρονιά με την επίθεση στην Έλλη Στάη. Σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επικοινωνίας και με μεγάλη φοιτητική συμμετοχή, διοργανώσαμε μια επιτυχημένη εκδήλωση με ομιλήτρια την γνωστή δημοσιογράφο. Στην αποχώρησή της από το κτίριο, της επιτέθηκε αιφνιδιαστικά ομάδα αναρχικών φωνάζοντας συνθήματα και ύβρεις και πετώντας της ακαθαρσίες στο κεφάλι και στα ρούχα.

Προς το τέλος του 2005, απεφάσισα να γράψω ένα κείμενο για το άσυλο. Το κείμενο αυτό το κυκλοφόρησα ηλεκτρονικά σε όλα τα μέλη ΔΕΠ του πανεπιστημίου για σχόλια, πριν δημοσιευθεί από την Εστία και την Καθημερινή. Τα λίγα σχόλια που είχα ήταν ενθαρρυντικά και έτσι σκέφτηκα να διατυπώσω ένα σύντομο κείμενο σχετικά με την ανάγκη μεταρρύθμισης του θεσμού, που πίστευα ότι θα συνυπέγραφαν οι περισσότεροι συνάδελφοί μου. Το κείμενο έχει ως εξής:

«Το πανεπιστημιακό άσυλο είναι ένα μέσο για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του πανεπιστημίου στην παραγωγή και διάδοση έγκυρης και αξιόπιστης γνώσης. Ο θεσμός του ασύλου, όπως εφαρμόζεται σήμερα, έχει αποτύχει και πρέπει να τροποποιηθεί άμεσα, έτσι ώστε να προστατεύονται τα μέλη τής πανεπιστημιακής κοινότητας και η περιουσία του πανεπιστημίου. Ο νέος νόμος πρέπει:

- 1) να θεσμοθετεί την αποτελεσματική προστασία του πανεπιστημίου από στοιχεία που δεν ανήκουν στην πανεπιστημιακή κοινότητα, και
- 2) να επιτρέπει την λειτουργία τής επιτροπής ασύλου με λήψη απόφασης κατά πλειοψηφία.

Οι αλλαγές αυτές είναι απαραίτητες όχι μόνο για να μπορεί το πανεπιστήμιο να επιτελεί το σκοπό του αλλά ακόμη και για την επιβίωσή του. Είναι επίσης απαραίτητες για την διατήρηση του ασύλου ως θεσμού».

Σ' αυτό το σημείο ξεκίνησε ένας δημόσιος διάλογος μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Δύο συνάδελφοι διαφώνησαν με μακροσκελείς επιστολές. Ακολούθησε μια ανταλλαγή επιστολών, μετά τις οποίες ο ένας συμφώνησε να

συνυπογράψει το κείμενο.

Δεν είμαι ο καταλληλότερος να παρουσιάσω τα επιχειρήματά τους και δεν θα το αποτολμήσω. Το μόνο που θέλω να πω, είναι ότι δεν βλέπω πως θα μπορούσαν να διαχωρίσουν ουσιαστικά τις απόψεις τους από τη θέση που εκφράζουν με πολύ μεγαλύτερη σαφήνεια τα φοιτητικά πανό: «Κάτω τα χέρια από το άσυλο - εξάπλωση του ασύλου στα σχολεία και στους χώρους εργασίας».

Το αποτέλεσμα αυτής της δημόσιας συζήτησης ήταν ότι μέχρι την άνοιξη του 2006, 62 από τα 190 μέλη ΔΕΠ συμφώνησαν να συνυπογράψουν το κείμενο. Ο αριθμός αυτός δεν είναι ασήμαντος, δεν θεωρώ όμως ότι είναι επιτυχία. Γι' αυτό δεν δημοσιοποίησα αμέσως το κείμενο, περιμένοντας μια κατάλληλη στιγμή στην οποία θα μπορούσε ίσως να έχει πιο θετική απήχηση στην κοινή γνώμη.

Με την αρχή του τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους, ανακίνησα ξανά το θέμα ανακοινώνοντας στους συναδέλφους ότι ήλθε πλέον η ώρα για δημοσιοποίηση και ζητώντας να με ειδοποιήσουν εάν έχουν αντίρρηση να εμφανισθεί το όνομά τους στον τύπο ή αν θέλουν βέβαια να προσθέσουν το όνομά τους σ' αυτά που ήδη υπάρχουν.

[Με την ευκαιρία, ξεκαθάρισα ότι δεν υπήρχε ούτε πρόθεση ούτε δυνατότης (λόγω συνταξιοδότησης) να είμαι υποψήφιος στις προσεχείς πρυτανικές εκλογές του 2007. Η διευκρίνιση έγινε γιατί διάφοροι καλοθελητές διέδιδαν ότι το ενδιαφέρον μου για το άσυλο υπαγορευόταν από πρυτανικές φιλοδοξίες. Και αυτό παρά το ότι είχα καταγγείλει ήδη, σε πρόσφατο κείμενο σχετικά με τις τάσεις απαξίωσης του πτυχίου που έστειλα σε όλους τους συναδέλφους, τους «μωροφιλόδοξους λάτρεις αρχιδίων» (αρχίδιον είναι ως γνωστόν η μικρά αρχή)].

Η αντίδραση στην ανακοίνωσή μου ήταν δύο συνάδελφοι που είχαν υπογράψει το κείμενο να ζητήσουν την μη δημοσιοποίηση του ονόματός τους «γιατί στους καιρούς που ζούμε δεν είναι το πλέον φρόνιμο». Συγχρόνως, συνάδελφος που δεν είχε ποτέ υπογράψει, αντέδρασε ιδιαίτερα αρνητικά και εξαιρετικά έντονα με αποτέλεσμα νέο γύρο δημόσιας ανταλλαγής επιστολών. Τελικά, το αποτέλεσμα ήταν να προστεθούν 10 νέα ονόματα και οι συνυπογράφωντες να φθάσουν τους 70. αξίζει να σημειωθεί ότι ο συνάδελφος ο οποίος αντέδρασε τόσο έντονα αρνητικά, παρά τη δημόσια στάση του, δέχθηκε στο τέλος να συνυπογράψει με ιδιωτική επιστολή του σε μένα.

Σήμερα είναι ίσως μια καλή ευκαιρία να δοθεί το κείμενο με τα 70 ονόματα στον

τύπο και να γίνει μια προσπάθεια να προστεθούν και ονόματα συναδέλφων από άλλα πανεπιστήμια.

Κλείνοντας, θα ήθελα να θέσω το ερώτημα γιατί τόσο συνάδελφοι δεν προσφέρθηκαν να συνυπογράψουν ένα τόσο μετριοπαθές κείμενο. Δεν μπορώ να απαντήσω με βεβαιότητα αλλά κάποιες προσωπικές συζητήσεις και ενδείξεις με οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο κύριος λόγος είναι ο φόβος.

Προφανώς αυτό δεν ισχύει για όλους. Υπάρχουν αυτοί που προσβλέπουν στην υποστήριξη των φοιτητικών παρατάξεων για να ικανοποιήσουν τις φιλοδοξίες τους σχετικά με την απόκτηση διοικητικών αξιωματών. Υπάρχουν επίσης αυτοί που αδιαφορούν ή είναι free riders με το σκεπτικό «ας βγάλει κάποιος άλλος το φίδι από την τρύπα». Καμία από τις δύο κατηγορίες δεν παραδέχεται συνήθως τα αληθινά της κίνητρα. Τα επιχειρήματα και των δύο είναι κοινά και στηρίζονται κατά κανόνα σε παραλλαγές του γνωστού μαξιμαλιστικού τεχνάσματος: «Το άσυλο δεν είναι το σοβαρότερο πρόβλημα του πανεπιστημίου, υπάρχουν τόσα άλλα που προέχουν».

Αν τους σπρώξει κανείς να κάνουν κάτι για το ένα πρόβλημα που αυτοί θεωρούν το σημαντικότερο, ακολουθούν δύο οδούς διαφυγής, που συχνά συνδυάζονται για να δικαιολογήσουν την απραξία. Η πρώτη οδός είναι ότι τα προβλήματα του πανεπιστημίου δεν είναι αποκομμένα από τα γενικότερα προβλήματα της κοινωνίας. Επομένως, πρέπει πρώτα να διορθωθούν τα στραβά της κοινωνίας και γιατί όχι της ανθρωπότητας ή εναλλακτικά της ανθρώπινης φύσης, πριν να έχει νόημα η ενασχόληση με τα δευτερευόντως παράγωγα προβλήματα του πανεπιστημίου. Η άλλη οδός είναι ότι τα προβλήματα αποτελούν ένα ενιαίο πλέγμα και πρέπει να αντιμετωπισθούν ταυτοχρόνως στο σύνολό τους. Η επίλυσή τους είναι επομένως ευθύνη κάποιων ισχυροτέρων από τους ιδίους – ασφαλώς κάποιων αρμόδιων αρχών, πιθανότατα της κυβέρνησης ή ενδεχομένως ακόμη και του Θεού.

Τα παραπάνω επιχειρήματα μπορεί να χρησιμοποιηθούν και για να καλύψουν την απραξία λόγω φόβου. Ο φόβος ασφαλώς δεν είναι αδικαιολόγητος και αφορά μια σειρά σημαντικών πραγμάτων που πιθανώς διακυβεύονται – από τους όρους κάτω από τους οποίους λειτουργεί κανείς μέσα στο πανεπιστημιακό χώρο όταν διδάσκει ή κάνει έρευνα, μέχρι την ασφάλεια του γραφείου, αυτοκινήτου και γενικότερα των περιουσιακών του στοιχείων, φθάνοντας ακόμη και μέχρι την σωματική του ακεραιότητα. Πέρα όμως από την λογική, ο φόβος λειτουργεί και υποσυνείδητα.

Είναι ένα είδος αρχέγονου φόβου, όπως όταν βρίσκεται κανείς σ' ένα αφιλόξενο και απροσδιόριστα απειλητικό περιβάλλον ή μέσα σε ένα άγριο πλήθος με το οποίο η επικοινωνία σε βάση λογικής είναι προβληματική. Αυτός ο υποσυνείδητος φόβος, που υποθάλλει την αίσθηση ενός άμορφου και αόριστου κινδύνου, είναι νομίζω ο λόγος για τον οποίο πολλοί συνάδελφοι απέφυγαν να συνυπογράψουν το αίτημα σχετικά με την μεταρρύθμιση του ασύλου.

Τέλος, δύο λόγια για τα δικά μου κίνητρα. Απεφάσισα να κάνω πανεπιστημιακή σταδιοδρομία γιατί πίστεψα ότι το πανεπιστήμιο ανταποκρίνεται στην ουσία του ασύλου - είναι δηλαδή ο κατεξοχήν χώρος όπου μπορεί κανείς να σκέπτεται ελεύθερα και να έχει ελευθερία στην έκφραση της σκέψης του. Η λειτουργία του ασύλου στη πράξη αναιρεί την επιλογή μου και τον δρόμο που πήρα. Αν δεχθώ το πανεπιστήμιο όπως κατάντησε με την εφαρμογή του ασύλου στην πράξη, θα πρέπει να δεχθώ ότι «πήρα τη ζωή μου λάθος». Η σημερινή εκδήλωση σ' αυτό το χώρο αντικαθρεφτίζει τέλεια την χρεωκοπία του θεσμού και την ακύρωση της ουσίας του ασύλου. Θα μπορούσε ο προβληματισμός μας σήμερα για το άσυλο να γίνει μέσα στο πανεπιστήμιο; Πολύ αμφίβολο αν όχι παντελώς αδύνατον.

Πηγές: et.gr | hri.org | clab.edc.uoc.gr | el.wikipedia.org | kpad.gr | in.gr | kathimerini.gr | diktyo21.gr | evenizelos.gr | kinisipoliton.gr | energia.gr | tanea.gr | tovima.gr | foreignpress-gr.com